

Bevezetés a Misnába és a rabbinikus irodalomba

MA-s és doktori hallgatóknak

Angol cím: *Introduction to the Mishnah and the rabbinic literature*

Bíró Tamás, OR–ZSE, 2020. tavaszi félév

Tematikajavaslat

A Misna (i.sz. 200 körül) a talmudi diszkussziók, és általában a rabbinikus irodalom kiindulási pontja, ezáltal a rabbinikus (hagyományos *mainstream*) zsidó vallás egyik alapszövege. Ismertsége a hagyományos zsidó társadalomban elmaradt a Héber Biblia és az imakönyv ismertségétől. Azonban a héderben az oktatás egyik tárgya volt, ugyanakkor a zsidó vallásgyakorlatot meghatározó szövegeknek is az alapja, ezért a megismerése nélkül nem érthető meg a zsidó kultúr- és társadalomtörténet sem.

A kurzus célja bevezetést nyújtani a Misnába, ezáltal a Misnára épülő rabbinikus irodalomba, annak meghatározó területeibe, alapfogalmaiba, teológiai jelentőségébe, egyúttal ízelítőt nyújtani szövegekből és a terület kutatási módszereiből. Ezáltal a hallgató mélyebben is megértheti a zsidó vallást, az azt meghatározó rabbinikus gondolkodásmódot. Mivel a kurzus elsősorban a Misna köré szerveződik, ezért a hangsúly a halakhára, a tannaitikus korra és misnai héber nyelvű szövegekre helyeződik. Az aggadikus műfajok, az amórai és későbbi korok, ill. arámi nyelvű források mint a Misna tágabb kontextusa kerülnek szóba, annak érdekében, hogy a hallgató további tanulmányait, olvasmányait megalapozza, kultúrtörténeti, irodalmi és vallástudományi kontextusba helyezze.

A kurzus (heti 90 perc) a következő három részből épül fel:

1. Frontális előadás (alapfogalmak, példaszövegek stb.) – 12 héten keresztül heti 60 perc.
2. Héber szövegolvasás – 6 héten keresztül heti 30 perc.
3. Angol nyelvű szekunder irodalom megvitatása – 6 héten keresztül heti 30 perc.

Az aláírás feltétele: passzív részvétel a heti alkalmak SZMSZ szerint előírt hányadán.

A hallgató a szükséges kreditmennyiséget (pl. 2, 4 vagy 6 ECTS kredit; egy ECTS kredit az Nftv. 108. § szerint átlagosan harminc tanulmányi munkaórának felel meg) a következő modulokból állíthatja össze:

- (A) 1 kredit: rövid írásbeli teszt a vizsgaidőszak első hetében az előadásokon elhangzott fogalmakból.
- (B) 1 kredit: vizsga a vizsgaidőszakban a héber szövegolvasások keretében feldolgozott szövegekből.
- (C) 1 kredit: a félév során 5 alkalommal írásbeli reflexió benyújtása a szekunder irodalomról, előre kiadott szempontok alapján, az adott cikk vagy fejezet órai feldolgozása előtt 24 órával leadva.
- (D) 2 kredit: rövidebb szemináriumi dolgozat, a vizsgaidőszak harmadik hetének végéig leadva.
- (E) 4 kredit: hosszabb szemináriumi dolgozat, a vizsgaidőszak harmadik hetének végéig leadva.

A (B) modul választásának előfeltétele legalább 1-2 félévnyi bibliai vagy modern héber tanulmányok.

A félév végére a hallgató:

- ismerni fogja a rabbinikus irodalom alapfogalmait, műfajait, korszakolását;
- ízelítőt kap szemelvények formájában a rabbinikus irodalomból, különösen a Misnából;
- megismerkedik a héber nyelv rabbinikus héber/misnai héber korszakával;
- betekintést kap a rabbinikus irodalom 20. századi és kortárs kutatási módszereibe.

A félév során elsajátítandó vagy továbbfejlesztendő készségek:

- Héber nyelvtudás továbbfejlesztése, olvasási készség misnai/rabbinikus héber nyelven (a hallgató előzetes ismereteinek a függvényében), a (B) modul elvégzése esetén.
- Angol nyelvű szakszövegolvasási készségek, a másodlagos szakirodalom kritikai értékelése, a (C) modul elvégzése esetén.
- Irodalmazási és kutatási készségek, a (D) vagy az (E) modul elvégzése esetén.

Előzetesen tervezett tematika:

1. Bevezetés, történeti áttekintés, émikus és étikus perspektívák.
2. Berakhot traktátus. Aggáda és halákha. Tórai és rabbinikus parancsolatok.
3. Pea traktátus. Földrajzi, történelmi, társadalomtörténeti kontextus.
4. Ros hasana traktátus. Naptár. A rabbinikus irodalom mint Tóra-értelmezés.
5. Sabbat traktátus. A tórai parancsolatok „tórai” alapjairól. Egy halakhikus jogi rendszer.
6. Kiddusin traktátus. Egyéni státuszok.
7. Szanhedrin traktátus. Római jog: polgári jog és büntetőjog.
8. Baba kama traktátus. Károk. Ízelítő a Talmudból.
9. Kodasim rend, Hullin traktátus: rituális vágás, vallástudományi megközelítések.
10. Tohorot rend, Kellim traktátus. Ízelítő a középkori irodalomból.
11. A midrási irodalom.
12. Összefoglalás.

(A feldolgozandó szövegek és szekunder irodalom pontosítása a félév kezdete előtt.)

A szemináriumi dolgozatokkal szembeni elvárások:

- 2 kredit esetén min. 15.000 n terjedelem (szóközökkel, irodalomjegyzék nélkül).
- 4 kredit esetén min. 25.000 n terjedelem (szóközökkel, irodalomjegyzék nélkül).
- A hallgató képzési szintjének megfelelő gazdagságú tudományos szakirodalom felhasználása.
- 4 kredit esetén legalább felerészben idegennyelvű szakirodalom.
- A kutatási kérdés és annak megválaszolásához alkalmazott módszertan explicitté tétele.
- Konzultáció a félév során az oktatóval a témaválasztásról.
- Ideális esetben a dolgozat (lazán) kapcsolódik a szakdolgozat vagy a disszertáció témájához.
- A szemináriumi dolgozat értékelési szempontjai:
  - 30% – a kurzus anyagához kapcsolódó ismeretek (tények, módszerek, perspektívák, szakirodalom...) képzési szintnek megfelelő elsajátításáról számot adott-e;
  - 30% (MA), ill. 40% (PhD) – saját kutatás színvonala, eredetisége, az irodalmazás a képzési szintnek megfelel-e.
  - 40% (MA), ill. 30% (PhD) – formai követelmények (helyesírás, központozás, stílus, logikus felépítés, kohézió, hivatkozási rendszerek, bibliográfia...).